

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/26, p. 131-152

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12495>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Yılmaz KARADENİZ –
Yrd. Doç. Dr. Miraç TOSUN

This article was checked by iThenticate.

AKSARAY'DA BÜYÜK BİR AFET: 1911 SEL FELÂKETİ*

Selahattin SATILMIŞ**

ÖZET

Özellikle iktisadi hayatın şimdiye nazaran daha fazla doğa olaylarının etkisinde olduğu eski dönemlerde meydana gelen doğal afetlerin beraberinde getirdiği ekonomik ve sosyal meseleler, toplumlari ve devletleri uzun süre meşgul etmiştir. Dolayısıyla bir devletin veya kentin sosyal ve iktisat tarihinin tam olarak anlaşılabilmesi için yaşadığı büyük doğal afetler ile bunların etkilerinin de ortaya konulması elzemdir.

Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü dönemde Aksaray kenti doğal afetler içerisinde en fazla sel felaketlerinden etkilenmiştir. Şehrin ortasından geçen Melendiz Çayı'nın taşması sonucu yaşanan ve şehre önemli boyutta zarar veren büyük sel felaketlerinden bir tanesi de 1911 kışında yaşanmıştı. Aksaray'da bulunan yirmi altı mahalleden yirmisinin en az 15 gün boyunca sular içinde kaldığı bu afet sırasında çok sayıda ev, ahır, samanlık, okul, kilise vs. binalar yıkılarak kullanılamaz hale gelmişti. Selzedelerin önemli bir bölümünü oluşturan 195 hane sakini, sadece erzak ve yevmiyelerini tedarik edebilen fukara kesimindedi. Bunlar içerisinde özellikle 132 hanede yaşayan 530 nüfus çok zor durumda kalmıştı. Kış mevsiminde -20 derecede evsiz, yiyeceksiz ve yakacaksız kalan çok sayıda selzede bir müddet sefalet içinde yaşamlarını devam ettirmişlerdi.

Afet sonrasında Aksaray idarecileri ve ileri gelenlerinin yardım talepleri merkezi hükümet tarafından olumlu karşılanmış, evleri yıkılarak bir süre açıkta kalan selzedeler yaşadıkları sefaletten kurtarılmaya çalışılmıştır. Arşiv belgeleri ve dönemin ulusal gazetelerinden faydalanılarak hazırlanan bu çalışma ile Aksaray'ın sosyo-ekonomik yapısı ve Osmanlı doğal afetler tarihi literatürüne katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aksaray, Osmanlı Devleti, Melendiz Çayı, Sel, Afet Yönetimi

---

* Bu makale, 26-27 Ekim 2017 tarihlerinde düzenlenen "II. Uluslararası Aksaray Sempozyumu"nda sözlü olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, El-mek: sselahattin2003@hotmail.com

---

A GREAT DISASTER IN AKSARAY: 1911 FLOOD CATASTROPHE

ABSTRACT

In old times, when especially the economic life was more influenced by nature events more than now, the economic and social issues brought by natural disasters have kept communities and states busy for a long time. That is why, it is essential to reveal the great natural disasters and their effects in order to understand the social and economic history of a county or city.

During the time of the Ottoman Empire, Aksaray city was most affected by flood disasters among natural disasters. One of the great flood disasters that caused by flooding of the Melendiz River passing through the middle of the city and damaging the important dimension of the city took place in the winter of 1911. During the disaster, twenty neighborhoods in Aksaray were submerged at least for 15 days; many houses, stables, haystacks, schools, churches, buildings have been destroyed and become unusable. The 195 households that made up an essential part of the flood victims consisted of a poor section that could only supply stores and daily wages. In particular, the 530 population living in 132 households remained in a challenging situation. During the spring season when the weather was warm, flood victims were taking refuge in tree shadows and the situation was sad. They also noted that "there is a possibility of losing lives in the population."

After the disaster, Aksaray administrators and elders' relief requests were welcomed by the central government, the flood victims, whose houses were demolished for a while, were tried to be rescued from the misery. With this study which was prepared by using archival documents and national newspapers, it was aimed to contribute to the literature of Ottoman natural disasters and the socio-economic structure of Aksaray.

STRUCTURED ABSTRACT

As in all of Anatolia, the winter of 1911 was also very severe in Aksaray, and there was substantial snowfall, and at the end of January, the coldness decreased to -25 degrees. Due to these severe cold, the Melendiz Stream that passed through the middle of Aksaray was frozen and stayed in this state for eight days. The water level of the river rose by seven meters with the effect of the snowing. In early February, when severe cold occurred, and possibly as a result of rainfall, the melting of ice on the river bed led to a significant flood and then a massive flood disaster that caused considerable damage to Aksaray.

Because of the flood, the twenty of the twenty-six neighbourhoods in Aksaray submerged. All twenty neighbourhoods were affected, but especially the destruction occurred in twelve neighbourhoods. According to a report prepared by the Disaster Commission, 261 households, 143 barns, 108 haystacks were destroyed entirely. The present data do not

give detailed information, although it discusses that flood disaster may lead to destruction or destruction of some structures such as schools, churches, shops, mills, prisons. Also, this disaster has caused significant financial damage due to the flooding of cultivated areas, vineyards, gardens and fields. The flood disaster has been severely affected especially in the neighbourhoods of Teftiş (Hashas), Küçük Bölcek, Ermeni, Sofular and Nakkaş. When it was considered the number of households and population in Aksaray at that time, it can be seen that the damage caused by flood disaster is considerable. In population calculations, it is accepted that five people live in a house in Ottoman cities. In this context, it can be estimated that around 1305 people live in 261 homes destroyed. According to the Hijri 1317 Konya Vilayet Salname, it can be said that about 26% of the residents of the city were destroyed if the population of the city of Aksaray was 5003 people in 1899/1900.

By the way, flood victims have been in severe conditions since February 2, when the disaster struck. Because flood waters destroyed some houses, the flood victims were in poverty in the middle of winter and at -20 degrees, without the home, food and fuel. These events were even going to upset even the stone-hearted ones. The 195 households that made up an essential part of the flood victims consisted of a poor section that could only supply stores and daily wages. In particular, the 530 population living in 132 households remained in a challenging situation. Because they have lost not only their house but also all their supplies, their winter clothes, their possessions. If they were not helped, they could die because of cold and hunger. The Disaster Commission's letter dated June 6, 1911, stated that 195 poor families, whose homes had been destroyed after flood tried to continue their lives here and there in complete misery and wretchedness. During the spring season when the weather was warm, flood victims were taking refuge in tree shadows and the situation was sad. They also noted that "there is a possibility of losing lives in the population."

In order to avoid the negativities mentioned above, a "the Disaster Commission" composed of eight leading persons of the city was established under the presidency of Aksaray District Governor, in other words, "the crisis desk " was established. The Commission made extensive efforts to determine the damage caused by flood disaster, to provide flood victims housing and services. The Commission first concluded how many landlords had sufficient financial resources. In this context, it was decided that 66 families with well-financed families from the flood victims would undertake the cost of repairing or building their own homes. It was sent to public administration a detailed book on the extent to which the 195 families belonging to the poor part had suffered from the flood disaster. The numbers of houses (rooms, kitchens, cellars and divanhane), stables, haystacks, etc., of the household owners whose names were given in this book listed as neighbourhoods, were recorded one by one and it was determined how much money could these be rebuilt.

After this great flood, the first task of the Disaster Commission and the Aksaray administrators was to inform the Niğde lieutenant governor, the Governor of Konya and the central government they were affiliated

---

Turkish Studies

with, and to request help for the flood victims from the central government by the hierarchy. In this context, the Governorship of Konya which was informed about the disaster by the Aksaray District Governorate first asked for financial assistance amounting to 30,000 kuruş on February 5, 1911, for the maintenance of the flood victims from the central government. On February 11, Governorship of Konya requested to increase the amount of aid to 50,000 kuruş, since the amount they had previously requested would not be enough to meet the needs of the flood victims. After a while, Aksaray administrators decided to rebuild 195 houses belonging to the poor who were breaking down on the floods when the 25,000 kuruş arrived in Aksaray. It was a costly job, and it was clear that the 25,000 kuruş that the central government had sent before would not be enough. Since each house was thought to be built for 1,000 kuruş, a total of 195,000 kuruş was needed. In the meantime, not only the Governor but also the elders of Aksaray wanted to be helped urgently by directly contacting the governments of the Governorship of Konya and the central government. Such direct applications were useful both in increasing the amount of aid and in accelerating assistance.

Although the governor of Konya demanded that the money is sent urgently every time, the reach of the aid was late to Aksaray. As stated in the article of February 17, 1911 published in the Tanin newspaper by Aksaray Mayor Ahmed Âkif Bey, Mufti Şerif Efendi, Nâip (Kadı Assistant) Hulusi Efendi, the Armenian Spiritual Reich Mesrob Efendi, "Though it took fifteen days, the aid demanded by the capital Istanbul for flood victims in need was not yet reached to Aksaray". For this reason, the elders of Aksaray censured the central government. Meclis-i Vükela emphasised that flood victims' houses had to be built before they entered the winter, so they should not be in a difficult situation. Although it can not reach any data, this statement and the sending of the 25,000 kuruş transfer for the third time suggest that the Konya Governor's request for 171.000 kuruş was accepted.

The massive flood disaster that resulted in the overflowing of the Melendiz Stream passing through the middle of Aksaray on 2 February 1911 caused a great destruction in the city. It is different from the flood disasters that occurred in 1777 and 1863 regarding its form. While the previous one was the result of massive rainfall, in 1911 flood disaster, a period of heavy snowfall and the melting of the ice in Melendiz Stream rising in water level in the severe cold was the result.

The destruction and damage caused by the 1911 flood disaster had ruined a quarter of the houses in Aksaray, compared with less than two flood disasters. When it was considered the present damages, the 1911 flood disaster is the third known flood disaster of Aksaray after 1777 and 1863. Based on this information, it is possible to state that flood disasters have profoundly affected the city of Aksaray. The construction of dams and irrigation canals on the Melendiz Stream in the 1960s has helped to reduce this river's water floods, though they did not finish them completely.

Keywords: Aksaray, Ottoman State, Melendiz River, Flood, Disaster Management.

Turkish Studies

Giriş

Tamamen ya da ağırlıklı olarak doğal etkenlerin neden olduğu deprem, sel, kuraklık, tsunami, salgın hastalıklar gibi doğal afetler şiddetli derecede yaşandıklarında şehirlerin ve ülkelerin sosyo-ekonomik ve demografik yapısını olumsuz yönde derinden etkilemişlerdir. Bu bağlamda Aksaray'ı en fazla etkileyen afetlerden bir tanesi sel felaketleridir (Şahin- Sipahioğlu, 1991: 4-10; Satılmış, 2015: 627-642; Kapanşahin, 2015: 545-560; Demirtaş, 2004: 37-50; Finkel, 2001: 277-287; Tuncel, 2001: 291-308; Gönüllü, 2010: 351-373; Demir-Aktaş, 2010: 21-54; Doğer, 1998:23-26; Erler, 2008: 114-140; Farooqhi, 2001: 273-287; Kılıç, 2001: 793-820; Yılmazçelik, 2005: 665-693).

Aksaray'da, şehrin ortasından akan ve Ulu Irmak olarak da bilinen Melendiz Çayı'nın¹ taşması neticesinde, 1911'de meydana gelen sel felaketinden önce iki büyük sel felaketinin daha yaşandığı bilinmektedir. Bunlardan ilki 1777 Şubat'ında, diğeri 1863 Mayıs'ında meydana gelmiştir. Tarihsel verilerin daha kıt olduğu eski dönemlerde de bu nehrin taşıdığı tahmin etmek mümkündür. Daha Anadolu Selçuklu Devleti Döneminde Melendiz Çayı'nın kenarlarına setlerin inşa edilmesi, bu nehrin o dönemde de taşıdığına işaret etmektedir. Cumhuriyet Dönemi'nde ise 1929², 1960, 1964, 1968, 1976, 1978, 1980, 2002 ve 2015 yıllarında Aksaray'da sel felaketleri yaşanmakla birlikte bunlar daha önce bahsi geçen Osmanlı Dönemi'ndeki üç sel felaketi kadar büyük ve önemli değildir (BOA., HAT., 19/880, 14 S 1191; Gül- Özdil, 2013: 217; *Sabah*, 3 Haziran 2015).

Aksaray'ın bağlı bulunduğu Karaman eyaletinin valisi Mustafa Paşa'nın verdiği bilgilere göre 1777 sel felaketi Şubat ayının 20 sinde meydana gelmiş ve büyük zararlara yol açmıştır. Belgede verilen bilgiye göre, akşamüzeri başlayan yoğun yağmur yağışı ve Aksaray kasabası yakınlarında bulunan Ekecik ile Hasandağı'nın boğazında bulunan dağlardan akan yoğun miktardaki yağmur sularının Melendiz Çayı'na karışması bu nehrin taşmasına yol açmıştır. Gece yarısında, kent sakinlerinin uykuda olduğu bir vakitte meydana gelen taşkın neticesinde üç koldan ilerleyen sular Aksaray kent merkezini basarak harap bir hale getirmiştir. Belgede geçen “nice adam ve hayvânât ve sâir eşya telef...” ifadesinden taşkın sonrası oluşan su baskınında sayısını bilmediğimiz miktarda can kaybının yaşandığı anlaşılmaktadır. Net bilgiler verilmemekle birlikte Aksaray kentinde bulunan evlerin yarısından fazlasının yıkıldığı tahmin edilmiştir. Bunun yanı sıra 20'den fazla mescit, 10'dan fazla okul, 2 medrese, 2 hamam ve 15 su değirmeni yıkılmıştır. Ayrıca nehir üzerinde bulunan Cirs-i Kebir (Büyük Köprü) temelinden yıkıldığı gibi Selçuklu Sultanı Alaaddin tarafından yaptırılan setin bazı kısımları da harap olmuştur. Bunların yanı sıra Aksaray civarında bulunan köylerin ekili alanları da sular altında kalmış ve mahsulü telef olmuştur (BOA., HAT., 19/880, 14 S 1191).

Afet sonrasında Aksaray kenti harap ve halkı perişan halededir. Öyle ki hayatını kaybeden insan ve hayvanların cesetlerinin bir süre binalardan çıkarılması bile mümkün olmamıştır. 1777 sel

¹ Ulu Irmak olarak da bilinen Melendiz Çayı, Karamelendiz köyü önünden ve Sultanpınar'dan kaynağını alarak, Iısu'da Ihlara ve Belisırma kolları tarafından beslenir. Bu bölgede 9 km boyunca her iki yanı 150-200 metre kadar dik olan bir mecradan geçer. Daha sonra önce kuzeyden Karasu ile sonra Selime köyünde Helvadere Suyu ile beslenir. Aksaray kent merkezini ikiye bölen Melendiz Çayı Tuz Gölü'ne kadar devam eder. 1946'da Melendiz Çayı'nın sularının biriktirilerek sulamada kullanılması fikri ortaya atıldıktan sonra rasat, sondaj, harita ve jeolojik etütlere başlanmıştır. Proje kapsamında Aksaray'a 12 km uzaklıkta bulunan Gücünkaya köyü yakınlarında Melendiz Çayı üzerinde 1957'de başlanan Mamasun Barajı'nın inşası 1962 yılında bitirilmiştir. Sulama projesinin ikinci aşaması olan Ulu Irmak regülatörünün Aksaray'ın 3 km kuzeydoğusunda Kalanlar Mahallesi üstünde Boğaz denilen mevkiye inşası da 1962 yılında bitirilmiştir. Projenin üçüncü safhası olan Sağ ve Sol Sahil Sulama Şebekesi inşası ise 1964 yılında tamamlanmıştır (Konyalı, 1974: 1640, 1718-1725).

² 29 Mayıs 1929 Çarşamba günü Ulu Irmak'ın taşması sonucu yaşanan sel felaketinde 500 civarında ev sularla dolmuştur. Afet sırasında 25 ev tamamen yıkılırken, çok sayıda ev de hasar görmüştür. Yıkılan evlerin 5'i Sebil, 5'i Sofular, 5'i Pamucak, 3'ü Şeyh Hamid, 2'si Teftiş, 2'si M. Çelebi, 2'si Şamlı ve 1'i Deveciyan Mahallesi'ndedir. Bir çocuğun boğulduğu afette telef olan hayvanlar da vardır. Bir köprünün tamamen bir köprünün ise kısmen yıkıldığı afet sırasında kesilen elektrikler ancak dört gün sonra verilebilmiştir (*Aksaray Vilayet Gazetesi*, sayı 130-131, 29 Mayıs-5 Haziran 1929).

Turkish Studies

afetinin Aksaray ve halkına verdiği zararlar nedeniyle Aksaray Kadısı ve Karaman Beylerbeyi merkezi hükümetten yardım talep etmişlerdir. İdareciler, afet sonrasında selzedelerden başka yerlere göç etmeye karar verenlerin olduğundan bahisle yardım yapılmasının elzem olduğunu, aksi takdirde Aksaray'ın önemli miktarda nüfus kaybına uğrayacağına vurgu yapmışlardır (BOA., HAT., 19/880, 14 S 1191).

Aksaray'da yaşandığı bilinen ikinci sel felaketi bundan 86 yıl sonra, 1863 yılında; 11 Mayıs'ı 12 Mayıs'a bağlayan gece meydana gelmiştir. Sabaha kadar yağın yağmurlar nedeniyle Melendiz Çay'ının taşması sonucu sel suları üç dört koldan şehri basmıştır. Bu büyük sel felaketi sonrasında hasar tespiti için Konya ve Niğde'den iki tahkik memuru gönderilmiştir. Onların Aksaray Kazası İdare Meclisi üyeleriyle birlikte yaptıkları inceleme sonrasında tuttıkları rapora göre, sel sırasında 388 ev ve 1556 oda, 7 mescit, 6 cami, 3 medrese, 4 tekke, 3 okul ve 6 köprü tamamen yıkılmıştır. Ayrıca sel afeti, bağ, bahçe ve ekili alanların tamamına zarar vermiştir. Aksaray Kazası İdare Meclisinin "Nuh Tufanı"na benzettiği bu büyük afette 8 kişi hayatını kaybetmiş ve çok sayıda hayvan telef olmuştur. Bunların yanı sıra taşkın, Ulu Irmak'ın her iki tarafında bulunan setlerin tamamen yıkılmasına, yatağının da kaya ve çakıllarla dolmasına yol açmıştır. (Gül-Özgül, 2013: 221-226).

Aksaray sakinlerinden bazıları sel nedeniyle çıktıkları ağaç dallarında gece boyunca mahsur kalırken, erken davranabilenler ya sel sularının ulaşmadığı Ulu Camii çevresinde toplanmış ya da dağlara ve yüksek yerlere kaçmış, hatta bir süre buralarda yaşamak zorunda kalmışlardır. Bir öncekinde olduğu gibi bu sel felaketi sonrasında da Aksaray kenti harap ve halkı perişan haldedir. Her şeylerini kaybeden çok sayıda Aksaraylı sefalet içinde devletin merhametini sığınarak, kendilerine yardım edilmesini beklemiştir. Ancak beklenen yardımın geciktiği anlaşılmaktadır ki 135 kişinin imzasının bulunduğu bir mazbata bizzat Padişah'a gönderilerek onun merhametine sığındıkları ifade edilmiştir. Merkezi hükümet, konuyla ilgili gerekli müzakereleri yaptıktan sonra, selden ciddi miktarda zarar görenlerin vergilerinin bir yıl ertelenmesine, üzüm mahsulü, cizye ile öşür bedelinin de düşürülmesine karar vermiştir. (Gül-Özgül, 2013: 226-230).

1911 Sel Felaketinin Oluşması

1911 kışı, özellikle de Ocak ayı ile Şubat ayının ilk yarısı bütün Anadolu'da çok sert geçmişti. Öyle ki Anadolu'nun bazı yerlerinde karları ölçmek için mutad olan karış ölçüsü yerine metreler kullanılmaya başlanmış, yollar kapanmış, hatta trenler bile hareket edememişti. 19 Ocak gecesi itibariyle Konya'da dereceler -22'yi göstermekteydi. Birçok nehir donarak buz tutmuştu. Yoğun kar yağışı ve şiddetli soğuklar birçok yerde afet boyutuna ulaşarak, birtakım zayıya ve hasarlara yol açmıştı. Örneğin Iğdır şehrinde yer alan Zor köyünde kış mevsimi Ocak ayının ortalarında "emsali görülmemiş bir harikuladeliğe göstermiş" ve 3 kişi donarak yaşamını yitirmişti. Urfa'da 15 Ocak itibariyle "şimdiye kadar emsali görülmemiş bir surette iki haftadan beri kesretle yağın karlar Erzurum hayatını andıracak bir hale gelmiş" ve çok sayıda hayvan şiddetli soğuk nedeniyle telef olmuştu. Mardin ve Siverek'te de hayvan ölümleri yaşanmıştı. Yoğun kar yağışının yaşandığı Mudurnu'daki bir çığ felaketinde ise 10 ev yıkılmış ve enkaz altında kalan 6 kişi yaşamını yitirmişti. Ankara'ya bağlı Haymana'da avlanmak için dağa giden çocuklardan bir tanesi donarak vefat ederken, bir tanesi de komaya girmişti. Isparta'da ise şiddetli kış nedeniyle okullar tatil edilmiş ve fukaraya yakacak dağıtılarak muhtemel bir tehlikenin önü alınmaya çalışılmıştı. Ordu'ya bağlı Ünye'de bir kişi donarak hayatını kaybettiği gibi çok sayıda küçük ve büyük baş hayvan telef olmuştu. Trabzon'da ise çığ altında kalan dört hanedeki 25 kişi yaşamını yitirmişti. Dönemin gazeteleri, 1911 kışı için yukarıda bahsi geçenler gibi daha birçok afet haberi içermekteydi (*Tanin*, sayı 865-904, 29 M-9 Ra 1329; *Yeni İkdam*, sayı 303-330, 15 M-13 S 1329).

Bütün Anadolu'da olduğu gibi 1911 kışı Aksaray'da da çok şiddetli geçmiş³; yoğun kar yağışı yaşanmış ve Ocak ayı sonlarında soğukluk -25 dereceye kadar yükselmişti. Bu şiddetli soğuklar nedeniyle Aksaray'ın ortasından geçen Melendiz Çayı donarak buz tutmuş ve sekiz gün bu halde kalmıştı. Şehir içindeki ulaşımın bile kesintiye uğradığı bu sıralarda Melendiz Çayı sadece donmakla kalmamış, yağın karların da etkisiyle 10 arşın (6,8 m) kadar yükselmişti. Şiddetli soğukların yaşandığı Şubat ayı başlarında muhtemelen yağmur yağışı neticesinde nehir yatağı üzerinde yükselen ve donan buzların erimesi, büyük bir taşkına ve ardından Aksaray'a önemli derecede zarar veren büyük bir sel felaketine yol açmıştı. Görüldüğü üzere 1911 sel felaketi meydana geliş şekli bakımından daha önceki iki sel felaketinden farklılık arz etmektedir. 1777 ve 1863 sel felaketleri yoğun yağmur yağışı sebebiyle 1911 afeti ise yoğun kar yağışı ve donan nehrin su seviyesinin yükselmesinden dolayı yaşanmıştır.

Resmi yazışmalardan anlaşıldığı üzere, taşan nehrin sularının mahalleleri basmasını önlemek için bazı tedbirler alınmaya çalışılmış ise de hiçbir fayda sağlanamamıştır. Sonuçta taşan nehirden gelen sular ve buz parçalarının mahalleleri istila etmesiyle çok sayıda bina tamamen ya da kısmen yıkılmıştır (BOA., BEO., 3909/293138, 2 B 1329; *Tanin*, sayı 885, 19 S 1329; DH.MTV., 52/14, 11 S 1329; Konyalı, 1974: 109).

Tanin gazetesinin haberlerinden anlaşıldığı üzere taşkın ve sel hadisesi 2 Şubat 1911 tarihinde yaşanmıştır. Hadisenin günün hangi saatinde meydana geldiğine dair bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bununla birlikte bu büyük afette yüzlerce binanın yıkılmasına rağmen can kaybının yaşanmaması, en azından sel felaketinin gece vakitlerinde yaşanmadığına, insanların canlarını kurtarmak amacıyla sele maruz kalan evlerini ve mahallelerini daha önceden terk ettiğine işaret etmektedir.

Bu afetle ilgili olarak Aksaray'dan *Tanin* gazetesine 6 Şubat 1911 (24 Kanûn-ı Sâni 1326) tarihinde ulaşan bir bilgiye göre, buzları eriyen nehirdeki "sular İslâm ve Hıristiyan mahallelerine hücum etmektedir. Kilise, mektep, hayli hâneler su üzerinde ikâmete gayr-ı sâlihtir. Soğğun şiddeti son derecede olup, su tûfanı hâlâ tezyîd-i şiddet etmektedir (şiddetini artırmaktadır) (*Tanin*, sayı 873-885, 7-19 S 1329). Aksaray Belediye Başkanı Ahmed Âkif Bey, Müftü Şerif Efendi, Nâib Hulusi Efendi, Ermeni Ruhani Reisi Mesrob Efendi'nin birlikte *Tanin* gazetesinde yayınlanan 17 Şubat 1911 (4 Şubat 1326) tarihli yazılarında taşkın ve sel afetinin boyutunu gözler önüne sermektedir:

Şehrin ortasından geçen nehir evvelâ incimâd (dondu) sonra tuğyân etti (taştı). Yirmi altı mahalleden yirmisi on beş günden beri su ve buz içindedir...Suların istilâsı kemâl-i dehşetle devam ediyor. Hâneler yıkılıyor.

Aksaray'ın yirmi altı mahallesinden yirmisinin on beş gündür sular ve buzlar altında bulunması felaketin boyutunun çok büyük olduğunu göstermekteydi. Bunun yanı sıra on beş gün sonra bile Melendiz Çayı'nın taşkını nedeniyle suların mahalleleri istilası hâlâ "büyük bir korkuya yol açarak" devam etmekteydi. "Haneler yıkılıyor" ifadesinden ise yıkılan evlerin tamamının 2 Şubat'taki taşkın sonrasında meydana gelmediği, bazılarının on beş gün boyunca taşan nehirden gelen sel suları nedeniyle yıkıldığı anlaşılmaktadır (*Tanin*, sayı 885, 19 S 1329).

Sel Afetinin Yol Açtığı Zararlar

Sel, Aksaray'da bulunan 26 mahalleden 20'sini sular altında bırakmıştı. Altı mahallenin selden etkilenmemesinin sebebi ise bunların diğerlerine göre daha yüksekte bulunmasıydı. Sel afeti,

³ Konya Vilayet Salnamelerinin verdiği bilgilere göre, Aksaray'da kar genellikle ocak ve şubat aylarında yağardı. En fazla bir arşın (0,68 m), en az ise 17 cm kadar karın yağdığı Aksaray'da kışın çok şiddetli geçtiği dönemlerde don olayları ve koyunların telef olduğu görülmüştü. (H. 1332 Konya Vilayet Salnamesi, 1332; Konyalı, 1974: 109).

bahsi geçen 20 mahallenin tamamını etkilemekle birlikte özellikle 12 mahallede çok büyük tahribat yapmıştı.

Sel afeti sonrasında Aksaray Kaymakamının başkanlığında kurulan Afet Komisyonu, meydana gelen zararı araştırarak, ayrıntılı bir rapor hazırlamıştır. Rapora göre 261 hane, 143 ahır, 108 samanlık⁴ tamamen yıkılmıştır. O dönem Aksaray'da bulunan hane sayısı ve nüfusu dikkate alındığında selin meydana getirdiği zararın çok büyük olduğu görülebilir. Nüfus hesaplamalarında Osmanlı şehirlerinde bir hanede 5 kişinin yaşadığı kabul gören bir görüştür. Bu bağlamda yıkılan 261 hanede 1305 civarında nüfus yaşadığı tahmin edilebilir. Hicri 1317 Konya Vilayet Salnamesine göre ise 1899/1900 yıllarında Aksaray kentinin nüfusu 5003 kişiden oluşmaktaydı. Bu durumda şehir nüfusunun yaklaşık %26'sının evlerinin yıkıldığı söylenebilir (BOA., DH.MTV., 52/31, 5 Ş 1329; H. 1317 Konya Vilayet Salnamesi, H. 1299: 297).

Eldeki veriler sel afetinin okul, kilise, dükkân, değirmen gibi bazı yapıların yıkılmasına ya da hasar görmesine yol açtığından bahsetmekle birlikte ayrıntılı bir bilgi vermemektedir. Zarar gören yapılardan bir tanesi de kaza hapishanesidir. Sel sırasında hapishanenin suyla dolması ve zarar görmesi üzerine mahkûmlar tedbir olarak depoya nakledilmiştir. Ayrıca bu afette ekili alanlar, bağlar, bahçeler ve arsaların da sular altında kalmasıyla büyük maddi zarar oluşmuştur (BOA., BEO., 3909/293138, 2 B 1329).

Afet Komisyonunun hazırladığı defterde (EK'te defterin günümüz Türkçesine aktarılmış hali verilmiştir), sel sırasında evleri yıkılan kişilerin isimleri teker teker sıralanmıştır. Bunun yanı sıra isimlerin karşılıklarına evlerdeki⁵ kaç odanın, mutfak-kilerin⁶, divanhanenin, ahır ve samanlığın yıkıldığı ve afetzedelerin ne kadar maddi zararının olduğu kalem kalem yazılmıştır. 12 mahallenin isminin geçtiği bu defterde evleri yıkılanların tamamına değil, sadece fukara ailelere ait 195 ailenin kayıplarına yer verilmiştir. Bunun sebebi maddi gücü yerinde olan hane sahiplerinin kendi imkânlarıyla evlerini inşa edebilecek durumda olmalarıydı. Diğer mahallelerin isimlerinin hiç geçmemesi nedeniyle maddi durumu iyi olanlara ait hanelerin de hasarın olduğu 12 mahalle içerisinde yer aldığı tahmin edilebilir. Yıkılan evler içerisinde özellikle 132'si diğerlerine göre çok daha fazla tahrip olmuştu. Öyle ki, bu evlerin yanı sıra içlerinde erzak ve eşya namına ne varsa hepsi de kullanılmaz hale gelmişti (BOA., DH.MTV., 52/14, 11 S 1329).

Hazırlanan defterin mahalle mahalle değerlendirilmiş olması, Aksaray'daki mahallelerin taşkın sonrasında oluşan selden ne derece zarar gördüğünü belirlemek açısından büyük önem arz etmektedir. Daha önce belirtildiği üzere defterde 12 mahallenin ismi geçmektedir. Bu durumda taşkın nedeniyle oluşan sel sularının tabloda belirtilenlerin dışında 8 mahalleye de ulaştığı, belki çeşitli zararlar meydana getirdiği ancak binalarda önemli sayılabilecek derecede bir hasara yol açmadığı

⁴ 261 hanenin yıkıldığı 12 mahallede 143 ahır ve 108 samanlığın da harap olması, 1911 yılı itibarıyla şuan 4-5 katlı evlerin olduğu ve şehrin merkezinde kalan bu mahallelerde yoğun bir şekilde hayvancılığın yapıldığına işaret etmektedir.

⁵ Aksaray kent merkezindeki evler, taş malzemeyle yığma sisteminde inşa edilmekteydi. Kent merkezindeki evler genellikle çok katlıydı. Hasan Dağı'nın volkanik karakterli taş malzemesinden dolayı kaya oyma, kaya oyma-yığma ve yığma tekniğinde yapılmıştır. Aksaray'daki evlerin alt kat duvarları 0.60-1.50 metre kalınlığında taş malzemenin yapılmış iken üst kat duvar kalınlığı 0.50 metre kadardır. Evlerin taşıyıcı beden duvarları bodrum ve zemin katlarda bazalt taşlarla (cingi) sağlanmaktaydı. Taşıyıcı sistem olarak kalın taş duvarlar arasına ahşap hatıllar atılırdı. Evlerde kullanılan örtü anlayışı, hezen denilen düz toprak damlı idi. İl merkezindeki evler genellikle balkonluydu ve bunların nerdeyse hepsi dışarı eyvan biçiminde açılmaktaydı. (Erdal, 2016: 408-417).

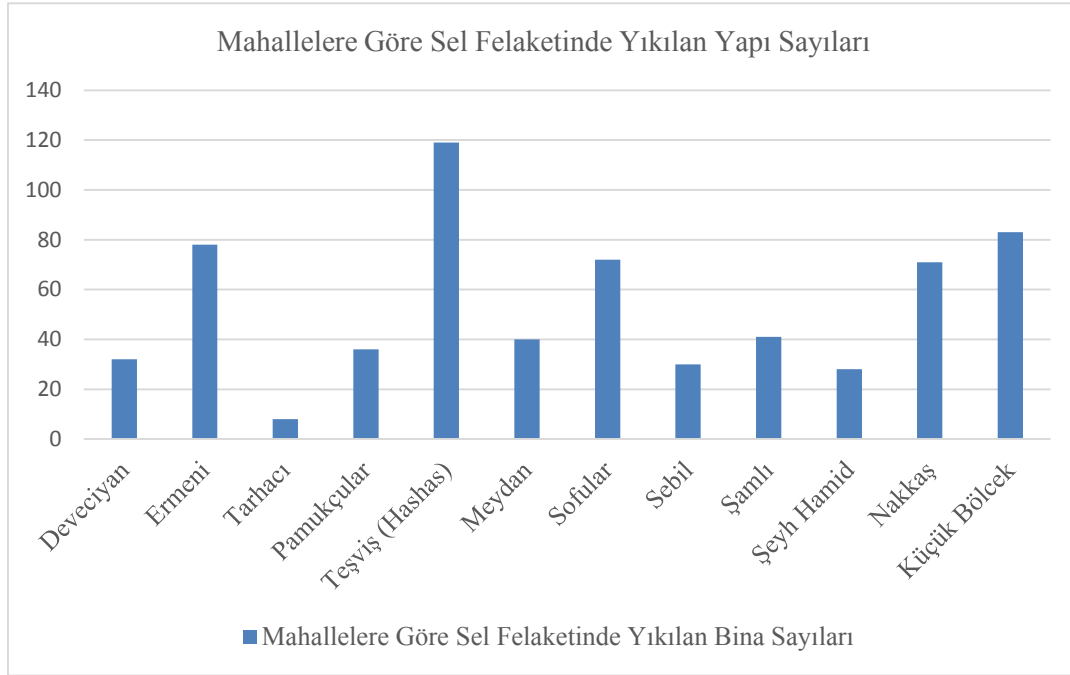
⁶ Aksaray'ın eski evleri bazen evlerinde bir oda şeklinde olduğu görülen mutfak ve kiler, genellikle de avlunun dışında, eve bitişik ancak ondan bağımsız bir yapı olarak inşa edilmişlerdi. Ahır ve samanlık da avlunun içinde bağımsız yapılarıydı. Divanhaneler ise iki katlı evlerin, özellikle de sofasız konutların üst katında yer alırdı ve eyvan şeklinde düzenlenirdi. Alt kattan uzanan merdiven ilk önce divanhaneye çıkardı. Daha çok sohbet etmek amacıyla kullanılan bu mekânda ahşap veya taş sedirler, duvarlarında nişler bulunurdu. Divanhaneler sohbetin yanı sıra yazın sıcak günlerinde yazlık oda olarak da kullanılırlardı. Üst kattaki diğer mekânlar divanhanenin etrafında veya yanında bulunurlardı. (Erdal, 2016: 408-417).

söylenbilir. Tabloda görüldüğü gibi bir hanede yer alabilecek oda, kiler, mutfak ve divanhane ayrı ayrı değerlendirildiğini görmekteyiz ki bu da mahallelerde kaç evin yıkıldığı hususunda net rakamlar elde etmemizi engellemektedir. (BOA., BEO., 3909/293138, 2 B 1329).

Tablo 1. Sel Afetinden Zarar Gören Mahalleler ve Hasar Miktarı (BOA., BEO., 3909/293138, 2 B 1329).

Mahalle	Oda	Kiler, Mutfak	Ahır	Samanlık	Divanhane	Toplam
Deveciyan (Deveciler) (Dere?)	12	3	7	7	3	32
Ermeni (Zencirli?)	42	11	13	10	2	78
Tarhacı (Tahracı)	4	1	1	2	-	8
Pamukçular	13	4	8	9	2	36
Teftiş (Hashas?)	57	15	24	21	2	119
Meydan	22	2	9	7	-	40
Sofular	27	8	18	14	5	72
Sebil	15	2	8	4	1	30
Şamlı	16	7	10	7	1	41
Şeyh Hamid	11	6	6	5	-	28
Nakkaş	40	5	19	6	1	71
Küçük Bölcek	36	11	20	16		83
Toplam	295	75	143	108	17	638

Görüldüğü üzere yıkılan evlerden fukara kesimine ait olan 195'i içerisinde 295 oda, 75 kiler ve mutfak, 17 divanhane bulunmaktaydı. Bunun yanı sıra 143 ahır, 108 samanlık da yıkılan yapılar arasında yer almaktaydı. Defterde yer alan, yıkılmış 195 hane üzerinden değerlendirme yaptığımızda bu sel felaketi, özellikle Teftiş (Hashas), Küçük Bölcek, Ermeni, Sofular ve Nakkaş mahallelerinde ciddi bir şekilde etkili olmuştur. Selden en fazla etkilenen Teftiş Mahallesinde 57 oda, 15 mutfak, 24 ahır, 21 samanlık ve 2 divanhane olmak üzere toplam 119 göz yapı yıkılmıştır. Diğer bir ifadeyle Teftiş Mahallesi %18,6 nispetinde selden zarara uğramıştır. 83 binanın yıkıldığı Küçük Bölcek

Turkish Studies

Mahallesi % 13, 78 binanın yıkıldığı Ermeni Mahallesi %12,2, 72 binanın yıkıldığı Sofular Mahallesi % 11,2, 71 binanın yıkıldığı Nakkaş Mahallesi ise %11,1 nispetinde selden etkilenmiştir.

Yukarıda isimleri geçen mahallelerin bazılarının isimleri bugün bilinmemektedir. Bununla birlikte bu mahallelerin Melendiz Çayı'nın kenarında olmaları ve 19. yüzyılda bu mahallelerde yaşayan nüfusun dinsel dağılımı bizlere günümüzde nerede oldukları konusunda fikir vermektedir. Bunlardan Ermeni Mahallesi olarak geçen yerin Hristiyanların yoğun olduğu Zencirli Mahallesi olduğunu tahmin edebiliriz. Çünkü nüfus defterleri Aksaray'da 19. yüzyılda ikisi Deveciyan ve Tarhacı olmak üzere üç mahallede Ermenilerin yaşadığını göstermektedir (Aygün, 2016: 36). Ermenilerin yaşadığı üçüncü mahalle ise Zencirli Mahallesi'dir. Deveciyan (Deveciler) Mahallesi'nin isminin ise nehir kenarında bulunan Dere Mahallesi olarak değiştirildiği kanaatindeyiz. Dere ismi Deveciler ismine benzediği gibi Osmanlı Dönemi kayıtlarında da hiç geçmemektedir. Diğer bir ifadeyle merkezde kalan bu mahallenin isminin sonradan değiştirildiği açıktır. Teftiş Mahallesi'nin ise Hashas Mahallesi olduğu kanaatindeyiz. Çünkü sel afetinin bu mahallenin sağına soluna büyük zarar verirken, bu mahalleye de zarar verdiği tahmin edilebilir.

Diğer taraftan yıkılan binaların içindeki eşya, erzak, yakacak, saman, ot gibi hayvanların yiyeceklerinin de telef olduğu göz önüne alındığında, 1911 sel felaketinin Aksaray halkına verdiği maddi kaybın çok büyük miktarda olduğu söylenebilir (BOA., DH.MTV., 52/14, 11 S 1329; *Tanin*, sayı 873, 7 S 1329).

Sel Felaketi Sonrasında Afet Yönetimi

261 hanenin yıkıldığı afette selzedelerin önemli bir bölümünü oluşturan 195 hane sakinleri sadece erzak ve yemiyelerini tedarik edebilen fukara kesiminden oluşmaktaydı. Bunların içerisinde ise özellikle 132 hanede yaşayan 530 nüfus çok zor durumdaydı. Çünkü bunlar sadece evlerini değil, bütün erzakını, kışlık giysilerini ve eşyalarını da kaybetmişlerdi. Kısacası yardım edilmediği takdirde selzedeler soğuk ve açlıkla, bunun neticesinde ölümle baş başa kalabilirlerdi. Bununla birlikte Aksaraylı idarecilerin ifade ettiği üzere, Aksaray Belediyesinin bütçesi çok sınırlıydı ve çok fazla miktardaki selzedelerin iâşesini üç gün bile sağlayacak durumda değildi (BOA., DH.MTV., 52/14, 11 S 1329; BEO., 3909/293138, 2 B 1329).

Yukarıda sayılan olumsuzluklara meydan vermemek için Aksaray Kaymakamının başkanlığında şehrin ileri gelen sekiz kişisinden oluşan bir "Afet Komisyonu", diğer bir ifadeyle "kriz masası" kurulmuştur. Afet Komisyonunun sel afetinin yol açtığı zararların tespiti, selzedelerin iskân ve iâşelerinin sağlanması için yoğun gayret sarf ettiği anlaşılmaktadır. Mahalle mahalle yaptığı incelemeler neticesinde 261 evin yıkıldığını tespit eden komisyon öncelikle kaç ev sahibinin maddi gücünün yerinde olduğunu belirlemiştir. Bu bağlamda selzede ailelerden maddi durumu iyi olan 66'sının evlerinin tamir ya da inşa masraflarını kendilerinin üstlenmesini kararlaştırmıştır. Yıkılan hanelerden fukara kesimine ait olan 195'inin ise sel afetinden ne derece zarar gördüğüne ilişkin ayrıntılı bir defter tutarak, merkezi hükümete göndermiştir. Mahalle mahalle değerlendirilen bu defterde isimleri verilen hane sahiplerinin yıkılan ev (oda, mutfak, kiler ve divanhane), ahır, samanlık vb. sayıları teker teker kaydedilmiş ve bunların ne kadar masrafla yeniden inşa edilebileceği belirlenmiştir⁷ (BOA., BEO., 3909/293138, 2 B 1329).

Bu büyük selden sonra Afet Komisyonu ve Aksaray idarecilerinin yaptığı ilk iş, bağlı buldukları Niğde Mutasarrıflığını, Konya Valiliğini ve merkezi hükümeti bilgilendirmek ve hiyerarşiye uygun bir şekilde merkezi hükümetten selzedeler için yardım talep etmek olmuştur.

⁷ Hane sahiplerinin isimlerini, baba isimleri ve lakaplarıyla birlikte veren bu defter, Aksaray'daki ailelere ait nüfus şeceresinin çıkarılmasına katkı sağlaması bakımından da önem arz etmektedir.

Bu tarihlerde doğal afetlerin verdiği maddi zararlar, Hazine-i Celile bütçesinin, olağanüstü beklenmedik durumlarda kullanılan “Mesarif-i Gayr-ı Melhuze” isimli masraflar kaleminden karşılanmaktaydı. Öyle ki Maliye Nezareti, diğer devlet kurumlarıyla yapılan müzakereler neticesinde, 1326 senesi bütçesinin 20. faslını oluşturan “kışın şiddetinden afetzede olanların özel ihtiyaçlarının giderilmesi” maddesine dayanarak, Aksaray selzedelerine yardım kararı almıştı.

Bu bağlamda Aksaray Kaymakamlığı tarafından afet hakkında bilgilendirilen Konya Valiliği, ilk olarak 5 Şubat 1911 tarihinde merkezi hükümetten selzedelerin işleri ve barındırılmaları için 30.000 kuruş miktarında maddi yardım talebinde bulunmuştu. Acil bir şekilde bu paranın Aksaray'a yetiştirilmesini ve harcamalar konusunda da kendisine yetki verilmesini talep eden Vali, 7 Şubat 1911 tarihli yazısında talebini yenilemişti. Dâhiliye Nezareti ise ilk olarak 7 Şubat'ta durumu Sadaret Makamına arz etmişti. Konya Valisi, Aksaray idarecileri ve ileri gelenlerinin talepleri ve kendisini bilgilendirmesi doğrultusunda hareket etmekteydi. Konya Valisi, “selzedelerin durumunun gittikçe daha kötü duruma geldiği ve tehlike arz ettiği” yönünde bilgilendirildikten sonra, 11 Şubat tarihinde, daha önce talep ettiği 30.000 kuruşun selzedelerin ihtiyaçlarının karşılanması için yeterli gelmeyeceğinden bahisle bu rakamın 50.000 kuruşa çıkarılmasını istemişti. Vali 14, 18 ve 21 Şubat tarihlerinde de bu talebini yenilemişti (BOA., DH.MTV., 52/14, 11 S 1329; DH.MTV., 52/31, 5 Ş 1329; BEO., 3861/289549, 23 Ş 1329).

Konya Valiliğinin, her defasında paranın acil bir şekilde gönderilmesini talep etmesine rağmen (BOA., DH.MTV., 52/14, 11 S 1329; DH.MTV., 52/31, 5 Ş 1329) yardımların Aksaray'a ulaşmasının geciktiği anlaşılmaktadır. Aksaray Belediye Başkanı Ahmed Âkif Bey, Müftü Şerif Efendi, Nâib Hulusi Efendi, Ermeni Ruhani Reisi Mesrob Efendi imzasıyla *Tanin* gazetesinde yayınlanan 17 Şubat 1911 (4 Şubat 1326) tarihli yazı selzedelerin durumunun içler acısı olduğunu gözler önüne sermekteydi:

...Ahâli meskensiz, yiyecek ve yakacaksınız. Tahte's-sıfır yirmi derece soğukta mecbûr. Suların istilâsı kemâl-i dehşetle devam ediyor. Hâneler yıkılıyor. Hâlleri taş yürekleri bile sızlatan fukarâ-yı felâketzedegânın i'âşeleri, sefâletten muhâfazaları mühimma imkân temîn edilmek üzere mebâliğ-i kâfiye i'tâsı için kaymakamlık nezdinde her gün te'kid edilen mürâca'âta hâlâ Bâb-ı 'Âliden cevâb verilmedi. İcâbât-ı Meşrûtiyet, felâketzedelere sur'atle imdâd böyle midir?

Yazıda bahsedildiği üzere, suların bir kısım evleri yıkmasından dolayı selzedeler kışın ortasında ve -20 derecede evsiz, yiyeceksiz ve yakacaksınız olarak “taş yürekleri bile sızlatacak” derecede sefalet içindeydiler. Bu arada yazıdan ihtiyaç içerisindeki selzedeler için başkent İstanbul'dan talep edilen yardımın on beş gün kadar geçmesine rağmen Aksaray'a ulaşmamasının Aksaray'ın ileri gelenlerinde bir tepkiye neden olduğunu anlamaktayız. Öyle ki son cümlede merkezi hükümet şiddetli bir dille eleştirilmişti. Bu eleştiri aynı zamanda halkın, büyük umutlarla ilan edilen Meşrutiyet rejiminden beklentisinin çok fazla olduğunu, ancak mevcut beklentileri yeterince karşılayamadığını göstermektedir. (*Tanin*, sayı 885, 19 S 1329).

Aslında Dâhiliye Nezaretinin 16 Şubat 1911 tarihli yazısından, bu tarihten bir iki gün önce Maliye Nezaretinden 25.000 kuruşluk havalenamenin verilmiş olduğunu öğrenmekteyiz ki bu on iki gün sonra yardım yazısının yazıldığını, ancak paranın Aksaray'a ulaşmasının biraz daha zaman aldığını göstermektedir. Öyle ki Sadaret Makamı, 9 ve 12 Şubat 1911/27 ve 30 Kanun-ı Sani 1326 ve 23 Şubat 1911/10 Şubat 1326 tarihlerinde Meclis-i Vükela kararıyla Maliye Nezaretine üç kıta tezkire göndererek, Masarif-i Gayr-i Melhuze tertibinden her defasında Konya vilayetine 25.000 kuruşluk havalename verilmişti (BOA., DH.MTV., 52/31, 5 Ş 1329; BEO., 3909/293138, 2 B 1329).

Bu arada sadece Vali değil, Aksaray'ın ileri gelenlerinin de yardım için doğrudan Konya Valiliğine ve merkezi hükümetin kurumlarına başvurduklarını görmekteyiz. Örneğin Aksaray'da

ikamet eden Ermeni milletinin temsilcisi Papaz Mesrob selzedelerin durumunun daha da kötüleştiğini Konya Valiliğine bildirmekteydi. Aksaray Naibi (Kadı Yardımcısı) ve arkadaşları da birlikte Meclis-i Mebusana gönderdikleri dilekçelerinde selzedelerin ihtiyaç içerisinde bulunduğunu belirterek yardım istemişlerdi. Meclis-i Mebusana gönderilen yazının, yukarıda bahsi geçen *Tanin* gazetesindeki yazıyla aynı olduğu kuvvetle muhtemel görünmektedir. Diğer bir ifadeyle *Tanin* gazetesinin Meclis-i Mebusana gönderilen bu yazıyı aynen yayınladığı söylenebilir. Aksaray ileri gelenleri tarafından yapılan bu tür doğrudan müracaatların etkili olduğu anlaşılmaktadır. Papaz Mesrob'un dilekçesi üzerine Konya Valiliği merkezi hükümetten istediği yardım miktarını 50.000 kuruşa çıkarırken, Dâhiliye Nezareti de naip ve arkadaşlarının dilekçesinden bahisle, havalesi verilen 25.000 kuruşa ilaveten 25.000 kuruş daha yardım edilmesini Sadarettan talep etmişti (BOA., DH.MTV., 52/11; DH.MTV., 52/31, 5 Ş 1329).

Konya Valiliğinin talebi üzerine merkezi hükümet selzedeler için gönderilen yardım miktarını 50.000 kuruşa çıkarmıştır. 25 bin kuruşluk ikinci dilime ilişkin 2827/106 numaralı havalename 20 Nisan 1911/7 Nisan 1327 tarihi itibarıyla Konya vilayeti defterdarlığına gönderilmiş ve durum telgrafla da Valiliğe bildirilmiştir BOA., DH.MTV., 52/31, 5 Ş 1329). Ancak henüz bu para Aksaray'a ulaşmadan önce Aksaraylı idareciler yıkılan 195 evin yeniden inşasına karar vermişlerdi. Halktan yardım toplanması suretiyle evlerin inşası imkânsız görüldüğünden, bu evlerin merkezi hükümetin desteğiyle yeniden inşa ettirilmesi suretiyle selzedelerin sefaletten kurtarılması düşünülmüştü. Bu masraflı bir işti ve merkezi hükümetin daha önce gönderdiği 25.000 kuruşun yeterli gelmeyeceği aşikârdı. 195 hanenin her biri için biner kuruş hesabıyla toplam 195.000 kuruşa ihtiyaç duyulmaktaydı. Daha önce gönderilen 25.000 kuruş düşürüldüğünde 170.000 kuruş daha gerekliydi. Konya Valiliği, belirtilen miktarda 1.000 kuruş fazlasını talep etmişti. Konya Valiliği, 171.000 kuruş yardımın yapılmasını yönündeki talebini 4 Temmuz 1911/21 Haziran 1327'de tarihinde yinelemiştir. Bunun üzerine Maliye Nezareti, 25 Temmuz 1911/12 Temmuz 1327 tarihli yazısında durumu Sadaret Makamına arz etmiştir (BOA., BEO., 3909/293138, 2 B 1329; DH.MTV., 52/31, 5 Ş 1329).

Bu arada, selzedeler afetin meydana geldiği 2 Şubat tarihinden beri zor şartlarda yaşamaktaydılar. Afet komisyonu, 6 Haziran 1911/24 Mayıs 1327 tarihli yazısında, evleri yıkılan 195 fakir ailenin selden sonra "tam bir sefalet ve perişanlık içinde şurada burada hayatlarını devam ettirmeye çalıştıklarını" belirtmiş ve "nüfusça da can kayıplarının yaşanma ihtimalinin bulunduğu" dikkat çekmişti. Haziran 1911 tarihli başka bir belgeden anlaşıldığı üzere "şurada burada" ifadesinden selzedelerin daha çok evsiz barksız bir şekilde açıkta yaşadığı anlaşılmaktadır. Çünkü eldeki bu verilere göre havaların ısındığı bu mevsimde selzedeler daha çok ağaç gölgelerine sığınmakta olup, halleri üzüntü verici bir durumdaydı (BOA., BEO., 3909/293138, 2 B 1329).

Üçüncü defa verilen 25.000 kuruşluk havalename ise Haziran ayına girilmesine rağmen Aksaray'a ulaşmamıştı. Bu nedenle Dâhiliye Nezareti, halkın ağaç gölgeliklerinde barınmalarının üzüntü verici bir durum olduğundan da bahisle, 19 Haziran 1911/6 Haziran 1327 tarihinde yeniden Sadaret Makamına başvurmuştu. Aksaray selzedelerinin durumunu gündemine alan Meclis-i Vükela da 28 Haziran 1911/15 Haziran 327 tarihli müzakeresinde afetzedelerin merhamete şayan olmalarından dolayı ilgili havalenamenin hızlı bir şekilde Konya Valiliğine gönderilmesi hususunda Maliye Nezaretine talimat vermiştir. Meclis-i Vükela kış girmeden önce selzede evlerinin inşa edilerek onların zor durumda kalmaması gerektiğini vurgulamaktaydı (BOA., BEO., 3909/293138, 2 B 1329; MV., 154/3, 1 Ş 1329). Her hangi bir veriye ulaşılamamakla birlikte üçüncü defa 25.000 kuruşluk havalenamenin gönderilmesi, Konya Valisinin 171.000 kuruşluk talebinin kabul edildiğini düşündürmektedir.

Sonuç

Aksaray'ın ortasından geçen Melendiz Çayı'nın 2 Şubat 1911 tarihinde taşması sonucu meydana gelen bu büyük sel felaketi kentte büyük bir tahribata yol açmıştır. Meydana geliş biçimi bakımından 1777 ve 1863 yıllarında yaşanan sel felaketlerinden farklılık arz etmektedir; öncekiler yoğun yağmur yağışı neticesinde yaşanırken, 1911 sel felaketi yoğun kar yağışının yaşandığı şiddetli soğuklarda donan ve yükselen Melendiz Nehri'ndeki buzların erimesi sonucu yaşanmıştır. 1911 sel felaketinin yol açtığı tahribat ve zararlar, bahsi geçen iki sel felaketine nispeten biraz daha azdır. Bu sel afetinde Aksaray'da bulunan yirmi altı mahalleden yirmisi sular içinde kalmakla birlikte on ikisi büyük tahribata uğramıştır. En fazla hasar, sırasıyla Teftiş (Hashas), Küçük Bölcek, Ermeni, Sofular ve Nakkaş mahallelerinde meydana gelmiştir. Bu sel afetinde 261'i ev olmak üzere en az 512 bina yıkılmış ya da ağır hasara uğramıştır. Diğer bir ifadeyle o dönemde Aksaray'da bulunan evlerin dörtte biri harap olduğu söylenebilir. Mevcut zararlar göz önüne alındığında 1911 sel felaketi, 1777 ve 1863'tekilerden sonra Aksaray'ın bilinen üçüncü büyük sel afetidir. Bu bilgilerden yola çıkarak sel felaketlerinin Osmanlı Döneminde Aksaray şehrini derinden etkilediğini ifade etmek mümkündür. Melendiz Çayı üzerine inşa edilen Mamasun Barajı inşaatının 1962 yılında tamamlanması, bu nehrin taşkını büyük oranda önleyerek, Aksaray şehrine verdiği zararı asgari seviyeye indirmiştir.

Sel felaketi sonrasında Aksaray Kaymakamının başkanlığında kurulan Afet Komisyonu, yoğun bir çalışma sonrasında hasar tespiti yapmış ve selden etkilenen 195 fakir aileye yardım etme kararı almıştır. Bunlar içerisinde özellikle evleriyle birlikte bütün erzakını, kışlık giysilerini ve eşyalarını da kaybeden 132 hanede yaşayan 530 nüfusun çok zor durumda olduğu belirlenmiştir. Aksaray idareci ve ileri gelenleri, kış mevsiminin en şiddetli yaşandığı sıralarda açıkta kalan selzedelerin soğuk ve açlıktan telef olmaması için gerek doğrudan gerekse bağlı buldukları Niğde Mutasarrıflığı ve Konya Valiliği üzerinden başkent İstanbul'daki merkezi hükümete başvurarak yardım talebinde bulunmuşlardır. Selzedelerin acil ihtiyaçlarının karşılanması için önce 30 bin kuruş talep edilirken, daha sonra bu rakam 50 bin kuruşa çıkarılmış, en sonunda fakir selzedeler için yeni evler yaptırılmasına karar verilerek bu rakam 195 bin kuruşa çıkarılmıştır. Merkezi hükümet yardım taleplerini olumlu karşılmasına rağmen yardımların Aksaray'a ulaşmasının bir süre geciktiği, bunun da Aksaray ileri gelenlerince eleştirildiği görülmüştür.

KAYNAKÇA

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA) Belgeleri

Bab-ı Ali Evrak Odası (BEO.) 3861/289549, 23 Ş 1329; 3909/293138, 2 B 1329.

Dahiliye Nezareti Mütenevvia Evrakı (DH.MTV.), 52/11; 52/14, 11 S 1329; 52/31, 5 Ş 1329.

Dahiliye Nezareti Muhaberat-ı Umumiye İdaresi Evrakı (DH.MUI.) 66/33, 7 S 1328.

Hatt-ı Hümayun (HAT.) 19/880, 14 S 1191.

Meclis-i Vükela (MV.), 154/3, 1 Ş 1329.

Sürelî Yayınlar

Aksaray Vilayet Gazetesi, sayı 130-131, 29 Mayıs-5 Haziran 1929.

H. 1286 (M.1869-1870) Konya Vilayet Salnamesi, Konya Vilayet Matbaası, H. 1286.

H. 1317 (M.1899-1900) Konya Vilayet Salnamesi, Konya Vilayet Matbaası, H. 1299.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/26

H. 1332 (M.1913-1914) Konya Vilayet Salnamesi, Konya Vilayet Matbaası, H. 1332.

Sabah, 3 Haziran 2015.

Tanin, sayı 865-904, 29 M-9 Ra 1329.

Yeni İkdâm, sayı 303-330, 15 M-13 S1329.

Kitap ve Makaleler

Aygün, Necmettin, *Nüfus Defterleri'nde Aksaray'ın Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1830-1845)*, Aksaray Üniversitesi Somuncu Baba Tarih ve Kültür Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, c. I, Ankara 2016.

Demir, Alparslan-Esat Aktaş, "Gümüşhane Sancağı'nda Doğal Afetler (1888-1910)", *OTAM*, Sayı 24, Ankara 2010, s. 21-54.

Demirtaş, Mehmet, "XVI. Yüzyılda Meydana Gelen Tabii Afetlerin İstanbul'un Sosyal ve Ekonomik Hayatına Etkilerine Dair Bazı Misaller", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. IV, Sayı 2, Erzurum 2004, s. 37-50.

Doğer, Ersin, "Foçalılar ve Gediz Nehri Yatağının İkinci Kez Değiştirilme İsteği", *Foça Üzerine Yazılar*, Foça Belediyesi, İzmir 1998, s. 23-26.

Erdal, Zekâi, *Aksaray Evleri*, Aksaray Belediyesi Yay., Aksaray 2016.

Erler, Mehmet Yavuz, "Meşrutiyet İdaresi Altında, Erzurum Sel Baskını, 1910", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. I, Sayı 2, 2008, s. 114-140.

Farooqhi, Suraiya, "Tarımsal bir Değişimin Göstergesi Olarak Doğal Afet: Edirne Bölgesinde Sel 1688-89, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Doğal Afetler*, Girit Üniversitesi Akdeniz Araştırmaları Enstitüsü, Haz. Elizabeth Zachariadou, Çev. Gül Çağalı Güven-Saadet Öztürk, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 2001, s. 273-287

Finkel, Caroline, "A Consideration of the Sources for the Historical Seismicity Of Anatolia", *Tarih Boyunca Anadolu'da Doğal Afetler ve Deprem Semineri (22-23 Mayıs 2000)*, Globus Yay., İstanbul 2001, s. 277-287.

Gönüllü, Ali Rıza, "Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Meydana Gelen Sel Baskınları (1857-1913)", *Sakarya Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 28, 2010, s. 351- 373.

Gül, Mustafa Fırat-Özdil, Orhan, "Aksaray Şehrinde "İkinci Nuh Tufanı": 1863 Sel Felâketi", *Tarihin Peşinde*, 2013, Sayı 10, s. 213-236.

Kapanşahin, Muhittin, "Osmanlı Belgelerine Göre Meriç Nehri Taşkınları", *Osmanlı'da Nehirler ve Göller*, c. II, Haz. Şakir Batmaz-Özen Tok, Not Yayınları, Kayseri 2015, s. 545-560

Kılıç, Orhan, "Mühimme Defterlerine Göre 16. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Devleti'nde Doğal Afetler (Fırtınalar, Su Baskınları, Şiddetli Soğuklar ve Yıldırım Düşmesi Olayları)", *Pax Otomana Studies in Memoriam Prof. Dr. Nejat Göyünç*, Ed. Kemal Çiçek, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2001, s. 793-820.

Konyalı, İbrahim Hakkı, *Abide ve Kitabeleri ile Aksaray Tarihi*, Fatih Yayınevi, c. I- II, İstanbul 1974.

-
- Satılmış, Selahattin, “1891 Kışında Büyük Menderes, Gediz, Küçük Menderes ve Bakırçay Nehirleri’nde Yaşanan Taşkınlar ve Afet Yönetimi”, *Osmanlı’da Nehirler ve Göller*, c. II, Haz. Şakir Batmaz-Özen Tok, Not Yayınları, Kayseri 2015, s. 627-642.
- Şahin, Cemalettin-Sipahioğlu, Şengün, *Türkiye Afetler Coğrafyası*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 1991.
- Tuncel, Metin, “Anadolu’da Doğal Afetler Sonucunda Yer Değiştiren Şehirler”, *Tarih Boyunca Anadolu’da Doğal Afetler ve Deprem Semineri*, Globus Yay., İstanbul 2001, s. 291-308.
- Yılmazçelik, İbrahim, “XVIII. ve XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nde (Anadolu’da) Meydana Gelen Tabii Afetler”, *XIV. Türk Tarih Kongresi (Eylül 2002)*, c.II, Kısım I, Ankara 2005, s. 665-693.

Ek

Tablo 2. Aksaray'ın on iki mahallesinde meydana gelen hasar miktarı (BOA., BEO., 3009/293138)

	Oda	Kiler, Mutfak	Ahır	Samanlık	Divanhane	Hasar Derecesi	Mütalazat
Deveciyan (Dere?) Mahallesi							
Hacı Şeyh Ağazade Mustafa Efendi	2	1		2	1	Tamamen yıkılmış	Hane 1 Yığma 1
Hamzaların Niyazi	2		1	1		Tamamen yıkılmış	Hane kıymeti 750
Biraderi Halıcı	1	1	1	1		Tamamen yıkılmış	Hane 1500, Yığma 500, Bağ 300 ve 1750
Çerkes Arslangiri zevcesi			1	1		Tamamen yıkılmış	Hane 3000, Yığma 500, Tarla 225
Ateş Ağa mahdumu Emin			1			Tamamen yıkılmış	Hane 4500, Yığma 500, Bağ 2500, ? 1000
Ateş Ağa mahdumu Hasan			1			Yıkılmaya meyilli	Hane 2500
Helvadereli Ali			1	1		Yıkılmış	Hane 1000
Hacı Ağa mahdumu Osman Bahri			1	1	1	Yıkılmış	Hane 2500, Yığma 500, hane 250, bağ 1750
Tirbeyoğlu Ömer	2				1	Yıkılmış	Bir hanesi biraderi Gazi namına kayıtlıdır.
Ermeni (Zencirli?) Mahallesi							
Varcinoğlu Boyacı Artin	1	1				Yıkılmış	Hane 1750
Favikoğlu Gök Barsıh	2	1		1		Yıkılmış	Hane 1000, Yığma 500
Konyalıoğlu İstefan	3	1	1			Yıkılmış	Hane arsası 4500, Dükkan 2000
Taşçıyan Artin Karabet Temhiri	2	1				Yıkılmış	Hane 1000
Fırıncı Asvadoroğlu Kiryakos ve Biraderleri	3	1	1			Yıkılmış	Hane 7500, Yığma 4000
Dulgar Barsıh Usta	2		1		1	Yıkılmış	Hane 3000, Yığma 750
Eslühüddinoğlu Şammas	2	1	1	1		Yıkılmaya meyilli	Hane 2500, Yığma 250, Hane 2000, Değirmen 20000, Bağ 1250, ? 2000
Eslühüddinoğlu Mustafa	3		1	1		Yıkılmış	Hane 2500, Yığma 250, Bağhane 250, bağ 1250, Hamam 2000, Değirmen 20000
Dellal Avdis	2			1		Yıkılmış	Hane 1500, Yığma 750
Tokez Memas	4					İkisi yıkılmaya meyilli, diğeri yıkılmış	Hane 1150, Bağçe 2000
Kunduracı Memas	2	2				Yıkılmış	Hane 3000
Kantarcı Kivok ve Biraderi Oseb	3		1		1	Yıkılmış	Hane 1000, Yığma 2000
Kalaycı Toros Temhiri Simon	1					Yıkılmış	

Turkish Studies

Hacı Kazaroğlu Azek	4		1	1		Yıkılmış	Hane 6500
Küçük Kigorkoğlu Agop	1					Yıkılmış	Hane 3000
Keşişoğlu Makaros	1		1			Yıkılmış	Hane 1500
Ali Çavuş	2	1	1	1		Yıkılmış	Hane 2000
Feritoğlu Mehmet			1			Yıkılmış	Hane 1000, Bağhane 1000, Beş kıta ? ve bir kıta bağhane 8375
Uzunoğlu Sebat?			1	1		Yıkılmış	Hane 1000, Yığma 1000
Kerim Kadioğlu Şakir	1		1			Yıkılmış	Hane 1000, Arsa 125
Arkıcıoğlu Azek Hemşiresi	1	1				Yıkılmış	Bağ 625
Çavuşoğlu Ahmed	1	1		1		Yıkılmış	Hane 750, Yığma 750
Kasap Hacator	1		1			Yıkılmış	Hane 4000, Bağ 1000
Tarhacı Mahallesi							
Tavil Mehri	2	1		1		Yıkılmış	Hane 750, Yığma 250
Sağır Cafer	2		1	1		Yıkılmış	Hane 1000
Pamukçular							
Trabzonlu Abdullah				1		Yıkılmış	Hane 1000
Biraderi Molla Süleyman				1		Yıkılmış	Hane 3000, Yığma 1250
Marazlıoğlu Hacı Mehmed	1		1	1		Yıkılmış	Hane 2000, Bağ ve Yığma 1250
Borlu Ahmedoğlu Ahmed	2	1	1	1		Yıkılmış	Hane 2500, Kavaklık 5000, Bağ Yığma 1250, Hamam 2500
Hacı Ali Ustanın Hacı Ali	1	1	1			Yıkılmış	Hane 2500, Yığma 1500, Mezkur Yığma Abidin Ağaya geçmiştir.
Kırkbiroğlu Mehmed	2		1	1		Yıkılmış	Bağçe 250
Mustafaoğlu Hamid	2		1	1	1	Yıkılmış	Hane 1500
Tekelioğlu Hacı Mehmet Temhiri	1		1	1		Yıkılmış	Hane 1000
Tekelioğlu Şakir Temhiri	1	1	1	1		Yıkılmış	Hane 2000, Yığma 1000
Hacı İmam Hüseyin Efendi Kerimesi	3	1	1	1	1	Yıkılmış	Hane 3000, Yığma 250, Harim 250, Kavaklık 1500
Teftiş (Hashas?) Mahallesi							
Kayalının Osman Temhiri	2	1	1			Yıkılmış	Hane 2000, Bağçe ve Bağ 3500
Musa Beyoğlu Mehmet Temhiri	2	1				Yıkılmaya Meyilli	Hane 4000
Muhtar Ali	2		1	1		Kısmen Yıkılmış	Hane 1500, Bağçe 1500
Karamanlı Hafız	1	1	1			Kısmen Yıkılmış	Hane 2000
İbrahim Çavuş	3	1		1		Yıkılmış	Hane 2000, Yığma 1000
Gergeşoğlu Mehmet Ali	2	1	1	1		Yıkılmış	Hane 1000, Arsa 500, Bağ 750
Musa Beyoğlu Kerim	1	1				Yıkılmış	Hane 1000
Acemoğlu Osman	2	1				Kısmen Yıkılmış	Hane 5000, Yığma 1500
Saraçoğlu Abdullah	4		1	1		Yıkılmış	Hane 1500, Yığma 500, Kavaklık 3500, Bağhanesi 250, Harim 900, Dükkân 1750
Tapu Katibi İzzet Efendi	2		1	1		Yıkılmış	Hane 2000

Turkish Studies

Hacı Sofu	4	1	1	1		Yıkılmış	Hane 1500, Yığma 500, Kavaklık 3500, Bağhanesi 250
Memduhoğlu Yetiş?			1	1		Yıkılmış	
Sadrettin Efendi	2	1	1	1		Yıkılmış	Hane 3500, Yığma 500, Üç tarla 2500, Bir tarla 500
Hacı Hamza	5		1	1		Yıkılmış	Hane 4000, Yığma 1500, Bağ 4000, Bağhanesi 1500, Yığma 250, Hane 2000
Ördekoğlu Osman	2		1	1		Yıkılmış	Hane 2000, Yığma 500, Bağhanesi 250, Bağ 3000, Tarla 350, Tarla 750, Tarla 1500
Solakoğlu Çiyan	1		1	1		Yıkılmış	Hane 1250
Yüklüoğlu Hasan Kerimesi Meryem	1		1	1		Yıkılmış	
Mevlud ?	2	1	1	1		Yıkılmış	Hane 1000, Bağ 1500
Fatinoğlu Ali	2		1	1		Kısmen Yıkılmış	Hane 1000
Hocaların Rıfat Efendi	1	1	1			Yıkılmış	Hane 4500, Arazi 16000
Sarracın Himmet Yetimi	1		1	1		Yıkılmış	Hane 500
Mısırlıoğlu Osman	1		1	1		Yıkılmış	
Topal İsmail	2	1				Yıkılmış	
Acem Kerim	2		1	1		Yıkılmaya Meyilli	Hane 2000, Bağ 250
Çıtak Mustafa	2		1	1		Yıkılmaya Meyilli	
Hacı Alioğlu Kerim			1	1		Yıkılmış	
Acemoğlu Şeyh Mehmet	1	1	1	1		Yıkılmış	Hane 1500, Bağ Yığma 2000
Hasta Alioğlu Niyazi	1	1			1	Yıkılmış	Hane 3000, Bağhanesi 250, Bağ 2000
Tavil İsmailin Abdullah	1		1			Yıkılmış	Hane 2000, İki bağ 4500, Arsa 250, Tarla 600
Uyumazoğlu Ahmed	3			1		Yıkılmış	Hane 2000, Yığma 1000, Bağ 1250, Bağhanesi 250
Hacı Ali Beyzade Yetiş	2	1	1	1		Yıkılmış	Hane 3000, Bağ 3000
Meydan Mahallesi							
İsmail Ağanın Hamid Ağa	2		1	1		Yıkılmış	Hane 2000, Bağ 1500, Hane 2000, Yığma 750, Mağaza 2500
İsmail Ağa'nın Sadık Bey	2	1	1	1		Yıkılmaya Meyilli	Hane 3500, Arsa 500, Yığma 2000 ve 2500, Tarla 2225 ve 650 ve 375, Tarla 6000, Dükkân, 2000, Hane yeri 700
Sülüoğlu Nuri Çavuş	4		1	1		Yıkılmış	
Divanoğlu Ahmet	2		1	1		Yıkılmaya Meyilli	

Turkish Studies

Divanoğlu Osman	3		1	1		Kısmen Yıkılmış	
Kanber Ağa'nın İsmail	2		1	1		Yıkılmaya Meyilli	Hane 2000, Yığma 1000
Berber Cafer	1					Yıkılmış	Hane 1000, Yığma 500
Yusuf Ağa	3	1				Yıkılmaya Meyilli	Ahır 500
Katip Ali Efendi'nin Derviş	3	1				Kısmen Yıkılmış	Hane 3000, Bağ 5000, Bağhanesi 1500, Tarla 1125, Tarla 2025
Çerkes Derviş Ahmet	1		1			Yıkılmış	
Hasan Ağa'nın Süleyman	1		1			Yıkılmaya Meyilli	
Sofular Mahallesi							
Hasan Usta'nın Molla Mehmet	2		1	1	1	Yıkılmış	Hane 1250
Baba'nın İsmail Yetimi	1		1			Yıkılmış	Hane 1000
Gevrekoğlu İbrahim Çavuş	2		1			Yıkılmış	Hane 2000
Berber Ahmet Usta	4		1	1	1	Yıkılmış	Hane 1250, Hane 500
Yalisoğlu Vehbi	2		1	1		Yıkılmış	
Karslı Yusuf Usta Vereseşi	1		1	1	1	Kısmen Yıkılmış	
Kör Nehas?	1	1				Yıkılmış	Hane 1000
Ekmekçi Ali Ağa	1		1			Tamire Muhtaç	Hane 2500, Samanlık 500, Tarla 1050, 550, 150
Hasan Bey Hafidi Niyazi	1	1	1	1		Yıkılmış	Hane 2000
Hasan Bey Hafidi Bekir	1	1	1	1		Yıkılmış	Biraderi namında kayıtlıdır.
Akben'in Aktab Kel Hasan	1		1	1	1	Yıkılmış	Hane 3000, Bağ 875
Hacı Arif'in Hüsni	1		1	1		Yıkılmış	Hane 3500, Yığma 500, Hane 1000
Akben'in Kel Rıza	1	1	1	1		Yıkılmış	Hane 2500
Akben'in Ama İkbâl	1	1				Yıkılmış	Hane 2000
Muhacir Osman Zevcesi	1			1		Yıkılmış	
Şevket Çavuş	1	1	1	1		Kısmen Yıkılmaya Meyilli	Tamire Muhtaç Hane 2000
Rıza Usta	2		1	1		Yıkılmış	Hane 1000, Yığma 500
Depo Memuru Hacı Tahir Efendi Temhiri	2	1	1	1	1	Yıkılmış	Hane 2500, Yığma 500, Kavaklık 2000, Hane 1800, Yığma 125
Cerânzade Abdullah Efendi			1	1		Yıkılmış	Hane 2000, Yığma 500, Bağ 2500
Paşa Beyoğlu İzzet			1			Yıkılmış	Hane 2500, Bağ 100, Hane 500
Kuyucuoğlu Zevcesi	1	1	1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 1000, Dükkan 1250
Sebil Mahallesi							
Mahkab'ın Hüseyin	2					Yıkılmış	Hane 1750, Yığma 750
Abbasoğlu Mustafa	1					Yıkılmış	Bağ 1250
Tekaüd Mustafa Temhiri	1		1	1		Yıkılmış	Hane 1250, Yığma 2000
Etçioğlu Raşit	1		1	1		Yıkılmış	Hane 1000, Tarla 375
Kürt Yusuf Yetimleri	1		1			Yıkılmış	Hane 1000, Yığma 1000

Turkish Studies

Tireli Hasan	1		1	1		Yıkılmış	Hane Ma Yığma 2500, Bağ 1000
Emiroğlu İsmail	1	1	1			Yıkılmış	
Arif'in Hüseyin	1		1	1		Yıkılmış	Hane 1500, Yığma 750
Ali Dayı'nın Osman	2					Yıkılmaya Meyilli	Hane 1250, Yığma 750, Bağ 1750
Ali Dayı'nın Ali	2					Yıkılmış	Biraderi ile ortak
Bostancıoğlu Veysi		1	1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 1500, Bağ 750, Tarla 300, Tarla 750
Yusufoğlu Ahmet	2		1		1	Yıkılmaya Meyilli	Hane 750, Yığma 750
Şamlı Mahallesi							
Ankaralı Topal Mustafa	3	1	1		1	Yıkılmaya Meyilli	Hane 2000, Bağ 750, Hane 1500
Ankaralı Topal Mustafaoğlu İbrahim			1			Yıkılmış	Hane 1000, Bağ 750, Bağhane 250, Dükkân 500, Akarhane 1000
Hacı Ahmet Yetimleri	3	1	1	1		Yıkılmış	Hane 4500, Bağ 1500, Tarla 450
Güllü Kadın	1	1	1			Yıkılmış	
Şemsi Efendi'nin Hamza	1	1	1	1		Tehlikeli	Hane 3500, Yığma 500
Karamanlı Topal Mustafa	1		1	1			Hane 1500
Nuri Hoca	1	1	1	1		Tehlikeli	Hane 2250, Bağ Yığma 500
Emin Hoca'nın Cafer	2	1	1	1		Tehlikeli	Hane 2000, Hane 500, Bağ 3000, Harim 7600, Dükkân 3750
Hamza Efendi'nin Hamdi	2					Yıkılmaya Meyilli	Hane 400, Bağ 3500, Tarla 1475
Kezbanoğlu Ahmet	1		1	1		Yıkılmış	Hane 1000
Zübeyir Efendi	1	1	1	1		Yıkılmış	Hane 1500, Bağ 750, Arsa 2000
Şeyh Hamid Mahallesi							
Ümmü Gülsüm Kadın	1		1	1		Yıkılmaya Meyilli	Hane 1500, Yığma 500
Kara Budakoğlu Salih	2	1				Yıkılmış	Hane 1000, Yığma 250
Kara Budakoğlu Halil	1	1	1			Yıkılmış	Hane 2000, Bağ 250, Yığma 250, Tarla 250
Karaoğlan'ın Ali	2	1	1	1		Tehlikeli	Hane 2000, Yığma 1000, Hane 500, Bağ 500, tarla 1275
Memiş Efendi	2	1	1	1		Yıkılmış	Hane 1500, Yığma 500
Kara Ali'nin Baldızı Ümmihani	2	1	1	1		Ahır tehlikede	
Keş Ahmet'in Mevlüt	1	1	1	1		Yıkılmış	Hane 2500, Yığma 500
Nakkaş Mahallesi							
Vakıfların Hacı Ali	1		1	1		Yıkılmış	Hane 4000, Bağ hanesi 250, Bağ 3000
Çomakçı Hoca	1					Yıkılmış	Hane 1000, Bağ 500, Hane 2000

Turkish Studies

Ötürük Mehmed			1			Yıkılmış	Hane 1500, Bağhanesi 250, Bağ 1500
?oğlu Kara Alime	2		1			Yıkılmış	Hane 1500, Yığma 1000, Hane ma Bağ 2750
Terzi Ömer Usta	2	1				Yıkılmış	Hanesi sehven başkası namında imiş
Hacı Hamzaoğlu Mevlüd	1		1			Yıkılmış	
Ağaçlı Köylü Osman'ın Hacı	2					Yıkılmaya Meyilli	Hane 1000, Yığma 750
Gedik Mehmed	2		1			Yıkılmış	Hane 1000, Yığma Bağ 2000
Çerkes Hasan	2		1	1		Yıkılmış	Hane 500, Yığma 1500
Topacıoğlu Mustafa	1		1			Yıkılmış	Hane 2000, Bağ 750, Dükkân 1500
Kirlioğlu Tahir	1		1			Yıkılmış	Hane 2500, Hane 500, Bağ 750, Bulgurhane 1000, Yığma 1500
İzzet Ağa			1	1		Yıkılmış	Bağ 4000, Tarla 575, Hane 6500, ? 2000
Sarı Reis	2		1			Yıkılmış	Hane 2500, Bağ 500
Kadayıfçı Habib	3					Yıkılmış	Hane 2000, Yığma 250
Osmanoğlu Ali Kerimesi	1		1			Yıkılmış	
Harputluoğlu Celal	1		1			Yıkılmış	Hane 1500, Bağ 4500
Durduoğlu Ömer	1		1			Yıkılmış	Hane 1000, Yığma 500, Tarla 375
Hurşidoğlu İsmail Kerimesi	1	1				Yıkılmış	Hane 1500
Sandalcıoğlu Necib	1					Yıkılmış	Hane 1500
Topal Hoca'nın Abdullah	3	1	1	1		Yıkılmış	Hane 1000
Topal Hoca'nın Mehmet	2	1				Yıkılmış	Hane 1000, Bağ 2500
Topal Hoca'nın Rıfat	1		1	1		Yıkılmış	Ahır 500, Bağ 1750, Tarla 325
Niyazi Efendi	3	1	1	1	1	Yıkılmış	Hane 2000, Bağ 4000, Ahır 1000, Bağ 1250, Harim 4000
Damadı Fahri Efendi	2	1				Yıkılmış	Tarla 1335
Küçük Bölcek Mahallesi							
Abbasoğlu Cemalettin	1		1	1		Yıkılmaya Meyilli	Hane 3500, Yığma 4000
Hacıoğlu Kerimesi Meryem	1		1	1		Yıkılmaya Meyilli	
Körükçüoğlu Hacı Abdullah				1		Yıkılmış	Hane 4000
Paşa'ninoğlu Hacı Abdullah	1					Yıkılmaya Meyilli	Hane 1500, Yığma 750
Paşa'ninoğlu Ahmet Hoca	2		1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 3000, Yığma 1000
Kırkıllıoğlu Mustafa			1			Yıkılmış	Hane 3000
Mısrılıoğlu Şammas	1	1	1	1		Yıkılmış	Hane 3500, Bağ Yığma 3500
Esiroğlu Ali Ağa	1		1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 3500, Yığma 750, Hane 500
Gök Damadı Cayan	1		1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 1500

Turkish Studies

Kör Bekir Yetimleri	1		1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 1000, Yığma 1000
Paşa'nın Halil			1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 2000, Yığma 1500
Karacaoğlu Mustafa Efendi	1		1	1		Yıkılmış	Hane 1500, Yığma 750, Bağ 1500, Tarla 175
Hacıoğlu Şükrü	1	1	1	1		Yıkılmaya Meyilli	Nısf-ı Hane 1500, Yığma 500
Tatar Ömer'in İbiş	2	1				Yıkılmış	Yığma 750, Bağ 1000
Topuz Zevcesi Sultan	2		1	1		Yıkılmış	
Hacıoğlu Mehmet Çavuş	1		1	1		Yıkılmış	Nısf-ı Hane 500, Yığma 250
Hasan Yetimi Mehmet	2		1	1		Yıkılmış	
Kör Hacı'nın Mehmet	1	1				Yıkılmış	
Hacı Fakioğlu İmam Hüseyin				1		Yıkılmış	Hane 2000, Bağ 1250, Hane 500
Hacıoğlu İsmail	2	1	1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 750, Yığma 750, Bağ 1500, Tarla 2425
Çopur Ahmetoğlu Mehmet	2		1			Yıkılmaya Meyilli	
Şehabettinoğlu Muttalib	2	1					Biraderi Namında
Şehabettinoğlu İbrahim	2		1	1		İki Oda Yıkılmaya Meyilli, Diğerleri Yıkılmış	Hane 1500, Yığma 500
Hacı Yusuf oğlu Abdurrahman	1	1		1		Yıkılmaya Meyilli	Hane 2500, Yığma 750, Bağ 2500, Tarla 375
Terzi Mehmet Usta'nın Hamza	2	1				Yıkılmaya Meyilli	Hane 2500, Yığma 750
Ahmet Efendi Biraderi Sağır Hüseyin	1			1		Yıkılmış	Hane 750, Yığma 250
Ahmet Efendi Biraderi Hasan	1	1				Yıkılmaya Meyilli	Bağ 2000
Kayserilioğlu Ethem	2	1				Yıkılmaya Meyilli	Bağ 2000
Kayserilioğlu Mustafa			1	1		Yıkılmaya Meyilli	
Moyik?oğlu Yetimi	1	1	1	1		Yıkılmış	Hane 1000
Ankaralı Necip	1		1	1		Yıkılmaya Meyilli	Hane
Aziz Can	1		1			Yıkılmaya Meyilli	Hane 1000, Bağ 500, Tarla 1050
Ayu Hoca oğlu Şakir	2					Yıkılmaya Meyilli	
Abdaloğlu Said	1		1			Yıkılmış	

Turkish Studies